

УДК 811.161.2'367.332:001.891.3
DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2020-1-35>

ФУНКЦІЙНІ ВИЯВИ КОНКРЕТИЗУВАЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЙ НА РІВНІ ПРОСТОГО УСКЛАДНЕНОГО РЕЧЕННЯ

Новікова Ольга Олександрівна,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Донецький юридичний інститут Міністерства внутрішніх справ України
08novikovaolga76@gmail.com
orcid.org/0000-0002-8498-1736

Мета. Проаналізувати структурні й функційні вияви конкретизувальних конструкцій у лінгвоукраїністиці.

Методи. Методи дослідження, зумовлені метою та фактичним матеріалом, містять: метод лінгвістичного опису, який передбачає дослідження явища безпосередньо в тексті, метод емпіричного аналізу й синтезу, який здійснює класифікацію конкретизувальних конструкцій, метод дистрибутивного аналізу, який дає змогу через вивчення оточення конструкцій у тексті дослідити особливості їхнього функціонування.

Результати. У статті розглянуто актуальні проблеми, пов'язані зі становленням категорії «конкретизація», проаналізовано різні аспекти дослідження конкретизувальних синтаксичних конструкцій, описано їхню структуру, значення, функції, схарактеризовано диференційні ознаки, типологічні вияви. Установлено, що конкретизувальні синтаксичні одиниці перебувають з іншими різновидами пояснювальних конструкцій (власне-пояснювальними, уточнювальними) в системних відношеннях. З'ясовано різницю між конкретизувальними й уточнювальними синтаксичними одиницями. Конкретизувальні конструкції слід відрізняти від уточнювальних, оскільки перші реалізують конкретизувальну семантику за допомогою конкретизації невизначеного поняття певної множини, тоді як останні уточнюють, звужують конкретне поняття, ознаку, дію. Покласифіковано конкретизувальні конструкції за морфологічним виявом стрижневого компонента (субстантивні, ад'єктивні, адвербіальні, вербумфінитні). Доведено, що зазначені конструкції можуть бути вживані в ролі будь-якого члена речення (зазвичай виступають додатком).

Висновки. Конкретизувальні конструкції слід відрізняти від уточнювальних, оскільки їм притаманні відношення «цілого й частини» так само, як і уточнювальним конструкціям, проте якщо останні не вимагають для такого вираження спеціальних сполучників, конкретизувальні потребують уживання сполучників саме / а саме. Конкретизувальні синтаксичні одиниці в порівнянні з іншими різновидами пояснювальних конструкцій (власне-пояснювальними й уточнювальними) поступаються різноманіттям відношень пояснюваного й пояснювального складників, значенням, функціями. Проте вони доволі значущі, специфічні в системі пояснювальних складників, частотні в письмовому мовленні. До основних функцій аналізованих одиниць зараховують пояснювальну, комунікативну, акцентуаційну, модально-оцінну. Аналізовані конструкції можуть виконувати додаткову функцію якісної та кількісної оцінки.

Ключові слова: пояснювальні конструкції, конкретизація, уточнення, власне-пояснення, функційні вияви, типологічні вияви, семантичні вияви.

FUNCTIONAL SIGNS OF DEFINING CONSTRUCTIONS AT THE LEVEL OF A SIMPLE COMPLICATED SENTENCE

Novikova Olga Aleksandrovna,
PhD in Philology,
Assistant Professor of the Department of Social and Humanitarian Subjects
Donetsk Law Institute of Ministry of Internal Affairs of Ukraine
08novikovaolga76@gmail.com
orcid.org/0000-0002-8498-1736

Purpose. To analyze the structural and functional manifestations of concretizing constructions in linguistic Ukrainian studies.

Methods. Research methods, determined by the purpose and factual material, include: linguistic description method, which provides for the study of the phenomenon directly in the text, empirical analysis and synthesis method, which classifies concretizing constructions, distribution analysis method, which makes it possible through studying the environment of structures functioning to study their features.

Results. The article discusses the actual problems associated with formation of the category of concretization, analyzes various aspects of the study of concretizing syntactic constructions, describes their structure, meaning, functions, describes differential features, typological manifestations. It has been established that concretizing syntactic units are in systemic

relations with other varieties of explanatory constructions (self-explanatory, clarifying). The difference between concretizing and specifying syntactic units is clarified. Concretizing constructions should be distinguished from the specifying ones, since the former implement concretizing semantics with the help of concretizing the indefinite concept of a certain set, while the latter clarify, narrow down a concrete concept, sign, or action. Concretizing constructions are classified according to the morphological manifestations of the core component (substantive, adjective, adverbial, *verbumfinite*). It is proved that these constructions can be applied as any member of a sentence (usually they act as an application).

Conclusions. Concretizing constructions should be distinguished from specifying ones, since they have the relation of "whole and part" in the same way as specifying constructions, however, if the latter do not require special unions for such an expression, then concretizing ones require the use of unions "namely" / "in particular". Concretizing syntactic units in comparison with other varieties of explanatory constructions (self-explanatory and clarifying) are inferior in the variety of relations of the explained and explanatory components, meaning, functions. However, they are quite significant, specific in the system of explanatory components, and frequency in writing. The main functions of the analyzed units include explanatory, communicative, accentuation, modal-evaluative one. The constructions under consideration can fulfil the additional function of qualitative and quantitative assessment.

Key words: explanatory constructions, concretization, clarification, explanation as such, functional manifestations, typological manifestations, semantic manifestations.

1. Вступ

Просте ускладнене речення є предметом дослідження багатьох лінгвістичних студій. Характер ускладнення простого речення може бути різноманітним, тому поняття «ускладнене речення» об'єднує неоднорідні синтаксичні конструкції, які вимагають ґрунтовного вивчення та аналізу. До таких синтаксичних побудов зараховують конкретизувальні конструкції.

2. Концептуальний апарат дослідження

Дослідженню аналізованих синтаксичних одиниць присвячені праці російських (Г.Ф. Іванушкіна, А.Ф. Прияткіна, Н.В. Кирпичникова, М.Т. Шатух, Г.П. Уханов, В.І. Чуглов, Н.С. Фоміна й інші) й українських (І.О. Аксьонова, І.М. Арібжанова, С.А. Байдусь, І.Р. Вихованець, М.О. Вінтонів, Н.В. Гуйванюк, С.М. Глазова, А.П. Загнітко, Л.О. Кадомцева, А.К. Мойсієнко, Т.Б. Фунтова й інші) лінгвістів. Незважаючи на важливі спостереження, зроблені синтаксистами, на сучасному етапі розвитку лінгвоукраїністики не досить з'ясованим є статус пояснювальних конструкцій із конкретизувальним значенням у загальній класифікації простих ускладнених речень. Яскравим свідченням цього виступає той факт, що лінгвісти пропонують суперечливі, а іноді – цілком полярні кваліфікації таких одиниць. Термінологічно аналізовані конструкції визначають як «уточнення» (Арібжанова, 2011; Оленяк, 2011; Фунтова, 2002), «пояснення» (Прияткіна, 2001), «відокремлені уточнювальні члени речення» (Кулик, 1961), «пояснювально-уточнювальні звороти» (Слинько, 1994), «речення з опосередкованими компонентами» (Вихованець, 1992; Загнітко, 2011) «синтаксичні конкретизатори» (Вінтонів, 2018; Фунтова, 2002). Тому актуальним на сучасному етапі постає питання щодо комп-

лексного дослідження конкретизувальних синтаксичних конструкцій.

Мета статті – проаналізувати структурні й функційні вияви конкретизувальних конструкцій у лінгвоукраїністиці. Для досягнення мети необхідно розв'язати такі завдання: з'ясувати структуру, семантику конкретизувальних синтаксичних одиниць, установити їхні функційно-стилістичні особливості в текстах сучасної української літературної мови.

3. Виклад основного матеріалу дослідження

У сучасній лінгвістиці нез'ясованим є поняття синтаксичного конкретизатора. У словнику іншомовних слів за редакцією О.С. Мельничука подано такі дефініції понять «конкретизація», «конкретизування»: «конкретизація – вираження в наочнішій, точнішій, конкретнішій формі; уточнення»; «конкретизація поняття – обмеження обсягу поняття; логічна операція, коли для даного поняття (яке вважають родовим) знаходять вужче за обсягом поняття (яке вважають видовим), що неодмінно входить до обсягу даного» (Мельничук); «конкретизувати – робити наочнішим, доступнішим, уточнювати» (Мельничук). Отже, увагу зосереджено на уточненні, більш точній, конкретнішій формі вираження, обмеженні обсягу поняття.

У нашому дослідженні поняття *конкретизація* (конкретизувальні конструкції) будемо застосовувати саме до різновиду пояснювальних синтаксичних одиниць. Під *конкретизувальними синтаксичними конструкціями* розуміють синтаксичні одиниці, в яких другий компонент звужує, конкретизує обсяг першого. Термін «конкретизація» мотивований відношеннями диктумного характеру: конкретизоване перше, невизначене позначення з огляду на те, який елемент якоїсь множини, так чи так позначений зазвичай в першій назві, виокрем-

лений із множини за ознаками, названими головним словом конструкції, і про який так чи так ідеться в реченні. Саму множину, з одного боку, розуміють як однорідну, з іншого – як таку, що містить елементи у своїх окремих нетотожних ознаках, що своєю чергою виражено необхідністю виокремлення з неї одного чи кількох предметів за згаданою ознакою, пор.: *Її зацікавила одна з точних наук – математика* → одна наука виокремлена з числа *точних*, яка зацікавила її, інші її не зацікавили, така наука позначена двічі – першою, невизначеною назвою (*точна наука*) і другою, визначеною (*математика*). Одночасно на диктумному рівні розв'язують ті ті інші завдання (у наведеному прикладі *математика* подана як *точна наука*, яка зацікавила її).

Поняття «множина», яким ми оперуємо, аналізуючи конкретизувальні синтаксичні конструкції, потребує уточнення. Уживатимемо його як синонім до поняття *загальне*, а конкретизувальний складник – як його *частину*, пор.: *Була в нього незвичайна особливість* (загальне) – *гуляти нічним містом* (частина) (Люко Дашвар). Відношення «загальне – частина» є суттєво виразнішим у семантичному й структурному аспекті порівняно з відношенням «ціле – частина», яке співвідносять з поняттям уточнення. Проте останнє також трапляється як окремий випадок конкретизації, але лише за умови маркованості сполучником *a same (same)* та/або інтонації попередження, пор.:

Він призначив їй зустріч на залізничному вокзалі, а саме на 3-ому пероні (Ірвін Ялом); *Зйомки фільму проходили в старенькому занедбаному будинку, саме в найменшій його кімнаті* (Голос України, 10 лютого 2020 р.) – речення з конкретизувальними конструкціями.

Учора, десь опівночі, прийшов з кіньми старший Єлисеїв син, також Василь (Улас Самчук); *Перед дуплом, на порозі своєї хижі, сич струснув із себе краплі дощу і повільно, вайлуватю пробрався на постіль з пір'я та сухого листя* (Гр. Тютюнник) – речення з уточнювальними конструкціями.

Поняття множини / загального використовуватимемо в нашій роботі не лише стосовно предметів, а й дій та інших ознак, пор.: *Є багато інших ідей, а саме залишити держфінансування тільки для маленьких початкових шкіл* (Дзеркало тижня, 07 грудня 2019 р.); *В опорній школі (куди довозять дітей із нашого села) один профіль, а саме – біологічний* (Голос України, 10 грудня 2019 р.).

Наведені приклади доводять, що конкре-

тизувальні конструкції завжди відокремлені, знаходяться в постпозиції, побудовані за допомогою конкретизувального сполучника *a same / same*, пор.: *Ми дуже вдячні кураторові дослідження, саме Вікторії Бурлаці* (Дзеркало тижня, 13 грудня 2019 р.); *Із дипломом інженера-радіотехніка мріялося про роботу на сучасному підприємстві, а саме про нові технології й професійне зростання* (Голос України, 18 жовтня 2019 р.). Також як граматичний засіб відокремлення виступає інтонація попередження, яка виходить на перший план за умови відсутності сполучника, пов'язує перший член із другим і є єдиним показником відношень між ними, пор.: *Його терапевт Герб Катц, старий приятель і колишній однокурсник, щойно закінчив огляд і сказав Джуліусу вдягнутися та зайти до його кабінету* (Ірвін Ялом); *Кімнати нам здавав старий запеклий пенсіонер, колишній інкасатор Федір Михайлович* (С. Жадан); *Але на правду «Книжка року», як і будь-який рейтинг, «заточена» під отого кінцевого споживача – читача* (Дзеркало тижня, 7 лютого 2020 р.).

Деякі автори виокремлюють ті чи ті різновиди конкретизації. Зокрема, А.Ф. Прияткіна виділяє:

- 1) відношення «абстрактне – конкретне», в іншій редакції – «невизначене – визначене»;
- 2) відношення «загальне – окреме», в іншій редакції – «загальне – конкретне» (в конструкціях із так званим узагальнювальним словом) (Прияткіна, 2001: 71; Шведова, 1980: 141).

На нашу думку, конкретизувальні конструкції варто покласифікувати за морфологічним виявом стрижневого слова, аналогічно до класифікації уточнювальних конструкцій, яка набула поширення в наукових студіях (Шведова, 1980: 181; Слинько, 1994: 365–374]. Вирізнимо такі типи конкретизувальних синтаксичних одиниць:

– субстантивні, напр.: *Отож для початку треба звернутися до лікаря – патолога Філіпа Слейта* (Ірвін Ялом); *Можливо, йому не імпонували такі незвичайні пропозиції, а саме нав'язані ритуали* (Ірвін Ялом); *Вартим шанування й благословення має бути саме він – безцінний дар чистого існування* (Ірвін Ялом); *У пам'яті поволи зринали й інші деталі їхньої плідної роботи, саме перша зустріч та перший сеанс хімістерапії* (Ірвін Ялом).

– ад'єктивні, напр.: *Саме таким він і залишився в пам'яті – сонячним, відкритим, з чистою душею* (Ірвін Ялом);

– адвербіальні, напр.: *Тоді кінець може настати досить швидко – за кілька тижнів або місяців* (Ірвін Ялом); *Гість провів у казармі небагато часу, не більше п'ятнадцяти хвилин* (С. Жадан); *Найдовше він подорожував Новою Зеландією – два тижні* (Дзеркало тижня, 07 лютого 2020 р.); *Доволі давно, а саме десять років тому Боб Кінт вирішив проконсультуватися з ним щодо лікування своєї тривалої залежності від вікодану* (Ірвін Ялом);

– вербумфінітні, напр.: *Від нього вимагалося лише одне – вижити у таких надзвичайно важких умовах* (Ірвін Ялом); *Тепер у нього був лише один вихід – визнати свої помилки* (С. Жадан).

Аналізований матеріал свідчить, що найживанішими в текстах різних функціональних стилів є субстантивні й адвербіальні конкретизувальні синтаксичні конструкції.

Конкретизувальні синтаксичні одиниці порівняно з іншими різновидами пояснювальних конструкцій (власне-пояснювальними й уточнювальними) поступаються різноманіттям відношень пояснюваного й пояснювального складників, значенням, функціями. Проте вони доволі значущі, специфічні в системі пояснювальних складників, частотні в письмовому мовленні. Фактичний матеріал свідчить, що конкретизувальні конструкції можуть бути вживані в ролі будь-якого члена речення (зазвичай виступають додатком), наприклад, підмета: *До фінального відбору дійшла тільки остання, а саме генеральна продюсерка ОМКФ, членкиня наглядової ради та співзасновниця Української кіноакадемії, членкиня Європейської кіноакадемії, Національної спілки кінатографістів України та Українського оскарівського комітету* (Дзеркало тижня, 13 грудня 2019 р.); додатка: *Громадяни нашої країни прагнуть змін, а саме цивілізованих умов життя* (Дзеркало тижня, 07 листопада 2019 р.); означення: *Того ж таки тижня він був на похоронах Ела – його партнера по тенісу* (Ірвін Ялом); обставини: *На запаших луках, саме понад Ташанню, густими хвилями перекочувався туман* (Є. Гуцало).

Для одиниць зі значенням конкретизації наявними є такі функції: пояснювальна, комунікативна, акцентуаційна, модально-оцінна. Проте у своїй роботі конкретизувальні синтаксичні одиниці, що пояснюють якусь невизначену множину, розглянемо в поєднанні двох аспектів: якісного (конкретизувальні конструкції з якісною інтерпретацією),

пор.: *На його прохання все-таки хтось відреагував, а саме п'ять студентів юнацької ліги* (А. Тосс); *Від нього вимагали лише одне – швидкість у прийнятті рішень* (С. Жадан) і кількісного (конкретизувальні конструкції з кількісною інтерпретацією), пор.: *У цій маленькій непримітній хатинці мешкала вся родина, а саме батько з матір'ю й п'ятеро дітей* (Люко Дашвар); *Прокуратура Франції при касаційному суді складається з трьох осіб, а саме генерального прокурора та двох заступників* (Дзеркало тижня, 07 лютого 2020 р.).

До засобів, що утворюють аналізовані конструкції, деякі автори зараховують займенники. Зокрема, Є.В. Падучева зауважує, що «семантика неозначених займенників (як і вказівних) суттєво пов'язана з уявленням про те, що наявна множина об'єктів, конкретна чи універсальна, природніше пояснена через властивість, про яку займенник повідомляє цій множині» (Падучева, 2004: 210). Таку думку підтримує А.Ф. Прияткіна, наголошуючи, що «завдяки займенниково-вказівним словам пояснювальні відношення й без сполучників оформлені достатньо чітко», а «пояснювальна конструкція виконує акцентуаційну, посилювальну роль і має додаткову, модально-оцінну функцію (Прияткіна, 2001: 73). Погоджуємося з дослідниками в цьому питанні, адже дійсно «спеціальні показники відношення конкретизації» (за А.Ф. Прияткіною, займенники (Прияткіна, 2001: 73)) розкривають якісний характер невизначеності пояснювальної конструкції, пор.: *Хтось таки (не знаю / незрозуміло хто) може розв'язати цю задачу, напевно найкращі студенти математичного факультету – Задачу розв'язав студент математичного факультету, а саме переможець олімпіади Сидоренко Антон.*

Якісна інтерпретація, на наш погляд, виконує службову функцію. Розчленування та єдність двох частин експліковані в такий спосіб: *кванторний займенник + іменник* (вказівку на зміст множини здійснено за допомогою конкретизувального складника), пор.: *Він загубив у цьому житті одне – свою совість.* Таким чином, до складу першого визначення зазвичай входить певна множина (складник цілого) й адресатові, а інколи й мовцеві, не зрозуміло, який саме об'єкт, позначений першим найменуванням, виокремлений із множини, індивідуалізований за вказаною головним членом ознакою. У реченні *Він загубив у цьому житті одне – свою совість* така ознака позначена присудком *загубив*.

Крім якісної оцінки, як було зазначено вище, конкретизувальні синтаксичні конструкції виконують і функцію кількісної оцінки, пор.: *Він провів у курсантських казармах небагато часу, не більше п'ятнадцяти хвилин* (Дзеркало тижня, 07 лютого 2020 р.); *Також один наш представник в індивідуальному ультразабігу подолав величезний шлях, а саме дистанцію на 40 кілометрів* (Голос України, 18 жовтня 2019 р.).

Аналізований матеріал засвідчує перевагу безсполучникових конкретизувальних одиниць порівняно зі сполучниковими. Безумовно, це не зменшує важливість сполучників конкретизації, тим більше що сполучники *а саме / саме* можна вжити й у безсполучникових утвореннях, актуалізуючи такі відношення.

4. Висновки

Конкретизувальні синтаксичні одиниці перебувають з іншими різновидами пояснювальних конструкцій (власне-пояснювальними, уточнювальними) в системних відношеннях. Конкретизувальні конструкції слід відрізнити від уточнювальних, оскільки перші реалізують конкретизувальну семантику за допомогою конкретизації невизначеного поняття певної множини, тоді як останні уточнюють, звужують конкретне поняття, ознаку, дію.

Конкретизувальним конструкціям притаманні відношення «цілого й частини» так само як і уточнювальним конструкціям, проте якщо останні не вимагають для такого вираження спеціальних сполучників, конкретизувальні потребують уживання сполучників *саме / а саме*. Розкласифіковують конкретизувальні конструкції за морфологічним виявом стрижневого компонента (субстантивні, ад'єктивні, адвербіальні, вербумфінітні). Конкретизувальні синтаксичні одиниці в порівнянні з іншими різновидами пояснювальних конструкцій (власне-пояснювальними й уточнювальними) поступаються різноманіттям відношень пояснюваного й пояснювального складників, значенням, функціями. Проте вони доволі значущі, специфічні в системі пояснювальних складників, частотні в письмовому мовленні. До основних функцій аналізованих одиниць зараховують пояснювальну, комунікативну, акцентуаційну, модально-оцінну. Аналізовані конструкції можуть виконувати додаткову функцію якісної та кількісної оцінки. Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в студіюванні особливостей функціонування периферійних виявів пояснювальних синтаксичних одиниць на рівні про-

стого ускладненого речення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Арібжанова І.М. Уточнення як синтаксичне поняття. *Українське мовознавство*. 2011. № 42. С. 59–72.
2. Байдусь С.А. Семантико-синтаксична структура конструкцій з пояснювальними відношеннями : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 «Українська мова» ; Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова. Київ, 2009. 18 с.
3. Вихованець І.Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови. Київ : Наукова думка, 1992. 224 с.
4. Вінтонів М.О., Аксьонова І.О. Типологічні вияви синтаксичних конкретизаторів у сучасній українській мові. *Science and Education a New Dimension. Philology*. 2018. № VI (47). С.71–74.
5. Глазова С.М. Пояснювально-ототожнювальні конструкції в українській мові : семантика, граматики, прагматика : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 ; Харківський нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. Харків, 2005. 20 с.
6. Загнітко А.П. Теоретична граматики сучасної української мови. Морфологія. Синтаксис. Донецьк : ТОВ «ВКФ «БАО», 2011. 992 с.
7. Иванушкина Г.Ф. Бессоюзные сложные пояснительные предложения в современном литературном языке : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Москва, 1973. 23 с.
8. Кадомцева Л.О. Синтаксично ізольовані частини речення. *Сучасна українська літературна мова / за заг. ред. І.К. Білодіда*. Київ, 1972. С. 224–230.
9. Кирпичникова Н.В. О синтаксическом термине пояснение. *Исследование по современному русскому языку / гл. ред. Т.М. Ломтев*. Москва : Изд. Моск. ун-та, 1970. С. 96–112.
10. Конкретизація. Словник іншомовних слів / за ред. О.С. Мельничука. *Словopedia* : вебсайт. URL: <http://slovopedia.org.ua/42/53402/284343.html> (дата звернення: 20.02.2020).
11. Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови : в 2 ч. Ч. 2. Синтаксис. Київ : Радянська школа, 1961. 285 с.
12. Мойсієнко А.К. Сучасна українська мова. Синтаксис простого ускладненого речення. Київ, 2009. 208 с.
13. Оленяк М.Я. Семантико-синтаксичні функції уточнення в англійській, українській та польській мовах : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.17. Донецьк : ДонНУ, 2011. 20 с.
14. Падучева Е.В. Высказывание и его отношение к действительности. Москва : UPPS, 2004. 286 с.
15. Прияткина А.Ф. Русский язык. Синтаксис осложненного предложения. Москва : Высшая школа, 1990. 176 с.
16. Прияткина А.Ф. То есть. А именно. Именно. Как-то. Будь то. Как-сравнительный. Словарь служебных слов русского языка. Владивосток, 2001. С. 131–167, 189–229.
17. Русская грамматика: в 2 т. Т. 2. Синтаксис. / гл. ред. Н.Ю. Шведова. Москва : Наука, 1980. 709 с.
18. Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови : проблемні питання : навчальний посібник. Київ : Вища школа, 1994. 670 с.
19. Уханов Г.П. Пояснительная связь и ее отношение к сочинению и подчинению. Исследование по славянской филологии. Москва : МГУ, 1974. 367 с.

20. Фомина Н.С. Синтаксические конкретизаторы как стилообразующее средство в прозе Н.С. Лескова : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01 ; Петрозаводский государственный университет. Петрозаводск, 2009. 219 с.
21. Фунтова Т.Б. Логико-синтаксична категорія уточнення в сучасній російській мові (семантика, засоби вираження) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.02. Сімферополь, 2002. 18 с.
22. Чуглов В.И. Осложненное предложение: полупредикативные и пояснительные конструкции в современном русском литературном языке (структурно-семантический аспект) : автореф. дис. ... докт. филол. наук : 10.02.01 ; Волгоградский государственный педагогический университет. Ярославль, 2012. 46 с.
23. Шатух М.Г. Уточняющие члены предложения как особая синтаксическая категория в современном русском языке. *Русский язык в школе*. № 2. 1959. С. 31–35.
24. tence] / *Suchasna ukrainska literaturna mova* / Za zah. red. I. K. Bilodida. Kyiv, P. 224–23.
9. Kirpichnikova N. V. (1970). O sintaksicheskom termine poyasnenie. Issledovanie po sovremennomu russkomu yazyku [About the syntax of the term explanation. Learning Modern Russian]. / Gl. red. T. M. Lomtev. Moskva, P. 96–112.
10. Konkretyzatsiia. Slovnyk inshomovnykh sliv [Concretization. Dictionary of foreign words] / za red. O. S. Melnychuka [Elektronnyi resurs] / Rezhym dostupu: <http://slovopedia.org.ua/42/53402/284343.html>.
11. Kulyk, B. M. (1961). Kurs suchasnoi ukrainskoi literaturnoi movy [Course of modern Ukrainian literary language. Part 2: Syntax] v 2 ch. Kyiv: Radianska shkola. Ch. 2 : Syntaksys. 285 p.
12. Moisiienko, A. K. (2009). Suchasna ukrainska mova. Syntaksys prostoho uskladnenooho rechennia [Modern Ukrainian language. The syntax of a complicated sentence]. Kyiv, 208 p.
13. Oleniak, M. Ya. (2011). Semantyko-syntaksychni funktsii utochnennia v anhliiskii, ukrainskii ta polskii movakh [Semantics-syntactic functions of refinement in English, Ukrainian and Polish]. (Extended abstract of PhD dissertation). Donetskyi natsionalnyi universytet. Donetsk: DonNU, 20 p.
14. Paducheva Ye. V. (2004). Vyskazyvanie i ego otnoshenie k deystvitelnosti [Russian language. The syntax for a complicated sentence]. Moskva: UPPS, 286 p.
15. Priyatkina, A. F. (1990). Russkyi yazyk: Syntaksys oslozhnennoho predlozheniia [Russian language: Complicated sentence syntax]. Moscow: Vysshiaia shkola, 176 p.
16. Priyatkina A. F. (2001). To est. A imenno. Imenno. Kak-to. Bud to. Kak-sravnitelnyy / Slovar sluzhebnykh slov russkogo yazyka [Dictionary of official words of the Russian language.]. Vladivostok, P. 131–167, 189–229.
17. Russkaia hramatyka [Russian grammar]. (1980). Moscow: Nauka. 709 p.
18. Shatukh M. G. (1959). Utochnyayushchie chleny predlozheniia kak osobaya sintaksicheskaya kategoriya v sovremennom russkom yazyke. *Russkiy yazyk v shkole*. № 2. P. 31–35.
19. Slynko, I. I., Huivaniuk, N. V., Kobylianska, M. F. (1994). Syntaksys suchasnoi ukrainskoi movy. Problemni pytannia [Syntax of the modern Ukrainian language. Problematic issues]. Kyiv: Vyshcha shkola, 670 p.
20. Ukhanov G. P. (1974). Poyasnitel'naya svyaz i ee otnoshenie k sochineniyu i podchineniyu. Issledovanie po slavyanskoy filologii [Explanatory connection. Study on Slavic Philology]. Moskva: MGU.
21. Vykhovanets, I. R. (1992). Narisy z funktsionalnoho syntaksysu ukrainskoi movy [Essays on the functional syntax of the Ukrainian language]. Kyiv: Naukova dumka, 224 p.
22. Vintoniv, M. O., Aksonova, I. O. (2018). Typolohiini vyjavy syntaksychnykh konkretizatoriv u suchasni ukrainskii movi [Typology of syntactic concretizers in modern Ukrainian]. *Science and Education a New Dimension. Philology*. VI (47). P. 71–74.
23. Zahnitko, A. P. (2011). Teoretychna hramatyka suchasnoi ukrainskoi movy. Morfolohiia. Syntaksys [Theoretical grammar of modern Ukrainian. Morphology. Syntax]. Donetsk: TOV «VKF «BAO». 992 p.

Стаття надійшла до редакції 02.03.2020.
The article was received March 2, 2020.